

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

02.09.2024

г.Мензелинск

КАРАР

№ 271

Минзэлә муниципаль районында
2025 - 2029 елларга кече һәм урта
эшқуарлыкны үстерү программасын
раслау турында

Кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру максатларында һәм «Россия Федерациясендә кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү турында» 2007 елның 24 июлендәге №209-ФЗ Федераль законны үтәү максатларында Минзэлә муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР ЧЫГАРА:

1. Минзэлә муниципаль районында 2025 - 2029 елларга кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү программасын раслау турында Программаны расларга.
2. Әлеге карарны Минзэлә муниципаль районының рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында урнаштырырга.
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Житәкче

М.Р. Кәримов

Татарстан Республикасы
Минзэлэ муниципаль районында
2025-2029 елларга кече һәм урта
эшкуарлыкны үстерү
программасы

Минзэлә

Программа паспорты

Программаның исеме	Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районында 2025-2029 елларга кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү программасы
Программаның төп уйлап табучылары	Минзэлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад һәм сәнәгать бүлеге
Программаның максаты һәм бурычлары	<p>Муниципаль программаның максаты:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлык субъектларын үстерү өчен уңай шартлар тудыру; - кече һәм урта эшкуарлык өлкәсенә финанс ресурсларын жәлеп итү; - житештерелә торган товарларның (эшләрнең, хезмәт күрсәтүләрнең) гомуми күләмендә кече һәм урта эшкуарлык субъектлары житештерә торган товарларның (эшләрнең, хезмәт күрсәтүләрнең) өлешен арттыру; - халыкны эш белән тәэмин итүгә ярдәм итү. <p>Муниципаль программаның максатлары:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кече һәм урта эшкуарлык субъектларының мәгълүмат-коммуникация технологияләрен кулланып бизнес алып бару мәсьәләләре буенча методик, консультацион һәм мәгълүмати ярдәм алу системасын камилләштерү; - КУЭ субъектларына бирү өчен билгеләнгән мөлкәт исемлегендә Минзэлә муниципаль районының муниципаль мөлкәте санын арттыру; - кече һәм урта эшкуарлык субъектларын, шул исәптән социаль эшкуарлык субъектларын үстерүдә муниципаль мөлкәтне биләүгә һәм (яисә) озак вакытка файдалануга бирү исәбенән ярдәм күрсәтү; - кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм итү инфраструктурасын булдыру; - кече һәм урта эшкуарлык субъектларының конкурентлык сәләтен үстерүгә һәм продукциясен алга жибәрүгә ярдәм итү; - эшкуарлыкның һәм тулаем районның инвестиция активлыгын үстерү.
Максат күрсәткечләре һәм программа күрсәткечләре	<ol style="list-style-type: none"> 1. 1000 кешегә КУЭ (ШЭны да кертеп) саны; 2. КУЭ субъектлары гына катнаша торган сатып алулар өлеше, шул исәптән республика маркетинг үзәге ресурсларынан файдаланып; 3. Экспортның гомуми күләмендә КУЭ субъектлары булган экспортларның өлеше, ШЭны да кертеп; 4. Ярдәмнең финанс чараларына жәлеп ителгән кече һәм урта эшкуарлык

	<p>субъектлары саны;</p> <p>5. Маркетплейсларда тәэмин итүчеләр божрасы (Wildberries, Ozon, KazanExpress (МагнитМаркет));</p> <p>6. Сәнэгать житештерү индексы;</p> <p>7. КУЭ субъектларына мөлкәти ярдәм күрсәтү.</p>
Башкару вакыты	2025-2029 еллар
Программаның төп башкаручылары	Минзәлә районы территориясендәге башкарма хакимият органнары, жирле үзидарә органнары, оешмалар һәм учреждениеләр
Программаны финанслауның күләмнәре һәм чыганакалары	<p>Программа чараларын финанслауның гомуми күләме 400 мең сум тәшкит итәчәк, шул исәптән:</p> <p>2024 ел - 50 мең сум;</p> <p>2025 ел - 50 мең сум;</p> <p>2026 ел - 50 мең сум;</p> <p>2027 ел - 50 мең сум;</p> <p>2028 ел - 50 мең сум;</p> <p>2029 ел - 50 мең сум.</p> <p>Программаны финанслау күләме фаразлау характерында була һәм, тиешле бюджетларның мөмкинлекләрен исәпкә алып, ел саен төзәтелергә тиеш</p>
Программаның үтәлешен тикшереп торы	<p>Программа белән агымдагы идарә итүне һәм аны гамәлгә ашыруны тикшереп торыны Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитеты гамәлгә ашыра.</p> <p>Башкарма комитетның икътисад бүлегә программаны гамәлгә ашыру буенча тиешле чаралар әзерли һәм үткәрә, чараларны үтәү эшчәнлеген координацияли.</p>
Программаны гамәлгә ашыруның төп нәтижәләре	<p>Программаны гамәлгә ашыру түбәндәге нәтижәләргә ирешергә мөмкинлек бирәчәк:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. инновация өлкәсендә кече һәм урта эшқуарлык субъектларының тотрыклы үсеше; 2. районда яңа эш урыннары булдыру һәм район халкының мәшгульлеген тәэмин итү; - район бюджетының керем өлешен арттыру; 3. районның товар базарын конкурентлыкка сәләтле товарлар һәм хезмәтләр белән баету.

Кереш

«2025-2029 елларга Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районында КУЭны үстерү» муниципаль программасы Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан «Россия Федерациясендә кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү турында» 2007 елның 24 июлендәге №209-ФЗ Федераль закон нигезендә эшләнгән.

Кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү жирле үзидарә органнары алдында торган күп кенә төбәк, икътисадый һәм социаль проблемаларны хәл итәргә мөмкинлек бирә. Кече һәм урта предприятиеләргә ярдәм итеп, аларга яшәргә һәм тамыр жибәрергә ярдәм итеп, әлеге предприятиеләрне территориаль проблемаларны хәл итүгә актив жәлеп итеп, бюджетның керем өлешен ныгыту гына түгел, ә территориянең нәтижәле социаль-икътисадый үсешен тәэмин итү, халыкның мәшгульләге проблемасын өлешчә хәл итү мөмкинлегенә дә туачак.

Моңа бәйле рәвештә кече эшмәкәрлеккә комплекслы ярдәм күрсәтүнең нәтижәле системасын булдыру икътисадый сәясәтнең өстенлекле юнәлешләреннән берсе булырга тиеш.

1. Программаның гомуми өлеше:

Программаның объекты булып кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары-юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр тора.

Жайга салу предметы - кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларына муниципаль ярдәм күрсәтү.

Кече һәм урта эшкуарлык субъектлары - кулланучылар кооперативлары һәм коммерция оешмалары (дәүләт һәм муниципаль унитар предприятиеләрдән тыш), шәхси эшкуарлар, Минзәлә районы территориясендә теркәлгән һәм эшчәнлек алып баручы-крестьян (фермер) хужалыклары.

Кече һәм урта эшкуарлыкка муниципаль ярдәм - Минзәлә районы территориясендә эшкуарлык эшчәнлеген алып бару өчен уңай шартлар тудыру буенча финанс, мөлкәт, оештыру характерындагы чаралар комплексын гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән эшчәнлек.

2. Программаның максаты һәм бурычлары

Әлеге программаның максаты-кече һәм урта эшкуарлык субъектларын үстерү өчен уңай шартлар тудыру, шулай ук Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының инвестицияләр жәлеп итүчәнлеген яхшырту.

Программаның куелган максатына ирешү өчен түбәндәге бурычлар хәл ителергә тиеш:

- КУЭ субъектларына бирү өчен билгеләнгән мөлкәт исемлегендә Минзәлә муниципаль районының муниципаль мөлкәте санын арттыру;

- исемлеккә кертелә торган мөлкәт составын киңәйтү, аның сыйфатын яхшырту;

- кече һәм урта эшкуарлык субъектларын, шул исәптән социаль эшкуарлык субъектларын үстерүдә муниципаль мөлкәтне биләүгә һәм (яисә) озак вакытка файдалануга бирү исәбеннән ярдәм күрсәтү;

-кече һәм урта эшкуарлык субъектларының мәгълүмат-коммуникация технологияләрен кулланып бизнес алып бару мәсьәләләренә киң спектры буенча методик, консультацион һәм мәгълүмати ярдәм алу системасын камилләштерү;

кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм итү инфраструктурасын булдыру;

- кече һәм урта эшкуарлык субъектларының конкурентлык сәләтен үстерүгә һәм продукциясен алга жибәругә ярдәм итү;

- эшкуарлыкның һәм тулаем районның инвестиция активлығын үстерү;

- кече бизнес өлкәсендә белгечләр эзерләүдә һәм аларның квалификациясен күтәрүдә ярдәм итү.

3. Агымдагы вазгыятьне анализлау, КУЭ үсеше проблемаларын бәяләү

Эшмәкәрлек район икътисадының барлык тармакларын диярлек колачлай. Кече һәм урта эшмәкәрлек өчен иң характерлысы булып сәүдә өлкәсендәге эшчәнлек тора – 38%, аннан соң эшчәнлек структурасы буенча түбәндәгеләр бүленә: транспорт – 14%, төзелеш – 11%, авыл хужалыгы – 10%, башка эшчәнлек төрләре-14 %.

Районның кече һәм урта эшкуарлык үсешен характерлаучы төп күрсәткечләр динамикасын карыйк:

2023 елда гамәлдәге кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары саны 684 берәмлек тәшкил итте, бу алдагы ел күрсәткечләре белән чагыштырганда 5% ка күбрәк. Фактта гамәлдә булган шәхси эшмәкәрләр саны 526 кеше тәшкил итә.

	2022 ел	2023 ел	2024 ел
КУЭнең гамәлдәге субъектлары	651	684	709
Кече эшмәкәрлек субъектлары саны (шәхси эшмәкәрлектән башка)	171	158	159
Шәхси эшмәкәрләр саны	480	526	550
Кече һәм урта оешмаларының, микропредприятиеләрне дә кертеп, әйләнеше мең сум.	4 070 339,49		
Эчке тулаем продуктта кече эшмәкәрлек субъектлары өлеше	36,7	37,5	
КУЭ субъектлары хезмәткәрләренә исемлек буенча уртача саны	3 112	3 555	
Төп капиталга инвестицияләр күләме	8 186,2	4 853,8	
Муниципаль сатып алуларның гомуми күләмендә ТМП муниципаль сатып алуларының өлеше	66	70	

Кече һәм урта эшмәкәрлекне торгызуга һәм үстерүгә илдә урнашкан икътисадый вәзгыять һәм аңа бәйле барлык муниципаль берәмлекләр өчен уртак проблемалар, атап әйткәндә, житди йогынты ясый:

- эшкуарлык эшчәнлеген уңышлы башлау өчен старт капиталы һәм һөнәри әзерлек булмау, шулай ук эшкуарлык эшчәнлеген үстерүгә акчалар булмау;

- кече һәм урта эшмәкәрлекнең инвестиция активлыгы начар;

- әйләнеш капиталын тулыландыру өчен финанс-кредит механизмнарыннан файдалануның чикләнгән мөмкинлекләре һәм, кагыйдә буларак, кредит оешмалары өчен житәрлек залог тәмин ителеше булмау;

- кече һәм урта эшкуарлык субъектларының финанс, мөлкәт ресурсларына керүенең чикләнүе;

- хокукый, финанс, салым законнары мәсьәләләрендә кече һәм урта эшкуарлыкның күп кенә житәкчеләренең һәм белгечләренең һәм шәхси эшкуарларның әзерлек дәрәжәсе түбән;

Эшкуарлык үсешенә йогынты ясый торган факторларны анализлау гамәлдәге проблемаларны эшкуарлык субъектларының үзләре, аларның ижтимагый берләшмәләре, аны яклау структуралары, дәүләт хакимиятенең башкарма органнары һәм жирле үзидарә органнарының берләштерелгән тырышлыгы һәм килештерелгән гамәлләре белән хәл итәргә мөмкин булуын күрсәтә. Озақ сроклы чорга исәпләнгән комплекслы һәм эзлекле якин килү кирәк, ул чараларны гамәлгә ашыруны сроklar, ресурслар, башкаручылар буенча бәйләүне тәмин итә торган программ-максатчан ысулларны куллануны, шулай ук идарә итү һәм контроль процессын оештыруны күздә тоту.

4. Кулланучылар базарын үсеше

Кулланучылар базары динамикалы үсә, яңалары ачыла һәм булганнары реконструкцияләнә. 2023 елда кулланучылар базары һәм хезмәт күрсәтүләр структурасында 168 стационар ваклап сату объекты, 69 көнкүреш хезмәте күрсәтү объекты һәм 29 жәмәгать туклануы объекты эшләде.

Ел дәвамында Минзәлә муниципаль районы территориясендә даими рәвештә авыл хужалыгы ярминкәләре үткәрелә, бу шәхси житештерүчеләргә үзләре житештергән продукцияне сатуда ярдәм итү һәм продукцияне сатуда өстәмә канал булдыру булып тора. Авыл хужалыгы ярминкәсендә катнашу өчен эшкуарлар һәм үзмәшгульләр өчен бушлай сәүдә урыннары бирелә, алар декоратив-гамәли сәнгать продуктларын һәм эшләнмәләрен саталар. Тәкъдим ителгән продукциянең ассортименты төрле: тәм-томнар, кәжә сыры, бал, агач савыт-саба һәм сувенирлар, гипстан эшләнгән фигуралар, бизәнү әйберләре, балалар өчен бәйләнгән киём һәм уенчыклар, ротангтан кәрзиннәр, стреппинг-ленталар.

Ярминкәгә шулай ук Актаныш, Тукай, Яр Чаллы һәм Түбән Кама районнарыннан эшмәкәрләр һәм үзмәшгульләр дә килә.

«Минзэлэ икмэк заводы» ЯАЖ икмэк һәм кондитер ризыклары белән ярминкәгә чыга.

Мондый формат үзмәшгульләргә үзләре һәм үз эшләре турында сөйләргә, ә ярминкә кунакларына үз сатучысын табарга ярдәм итә.

Кулланучылар базары район икътисады структурасында ныклы урын алып тора һәм халыкның тормышын тәмин итүдә иң мөһим өлкәләренң берсе булып тора.

2023 елда шәһәрне гамәлгә ашыруның барлык каналларында ваклап сату әйләнеше 4732,9 млн. сум тәшкил иткән. Узган елның шул ук чоры белән чагыштырганда товар әйләнеше 535,9 млн.сум тәшкил иткән.

2023 ел нәтижәләре буенча сәүдә предприятиеләренң сәүдә мәйданы барлыгы (базарлар белән), шул исәптән 23,3 мең кв. м тәшкил иткән.

Минзэлэ шәһәре территориясендә көнкүреш хезмәтләре өлкәсе актив үсеш ала: 17 чәчтарашханә, 6 тегү остаханәсе, 3 аяк киеме ремонтлау остаханәсе, 12 транспорт чарасына хезмәт күрсәтү һәм ремонтлау станциясе.

2023 елда халыкка түләүле көнкүреш хезмәтләре күләме 197,5 млн.сум тәшкил иткән, узган елның шушы чорына карата арту 27,8 млн. сум тәшкил иткән.

Шулай итеп, шәһәрнң кулланучылар базары тотрыклы торышка ия һәм аны товарлар һәм хезмәт күрсәтүләр белән тиешле дәрәжәдә туенган, сәүдә, жәмәгать туклануы һәм халыкка көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләренң шактый үсеш алган челтәре булган тотрыклы дип атарга мөмкин.

5. Яшьләр арасында эшмәкәрлекне үстерү

Яшьләр кече һәм урта бизнесның, шул исәптән инновацион бизнесның төп хәрәкәт итүче көче булып тора.

Хәзерге вакытта Минзэлэ шәһәрндә түбәндәге белем бирү учреждениеләре бар:

- М. Жәлил исемендәге «Минзэлэ педагогика көллияте ДАҺБУ» - 371 студент.
- «Минзэлэ медицина училищесы» ДАҺБУ - 243 студент.
- «Минзэлэ авыл хужалыгы техникумы» ДБҺБУ - 446 студент.

Меңгә якын кеше кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары була ала торган яшьләр бергәлегә булып тора.

Бүгенге көндә нәкъ менә яшьләр эшмәкәрлегә яшьләр арасында эшсезлек проблемасын хәл итәргә, яңа эш урыннары булдырырга һәм төбәк һәм федераль бюджетка салымнар керүне арттырырга сәләтле. Өстәвенә, студентларның 70% ы укуларын тәмамлаганнан соң ук яки якын киләчәктә үз эшләрен ачарга тели, аларны югары хезмәт хакы, бәйсезлек, ижади сәләтләрен тормышка ашыру, абруй һәм хәтта тәвәккәллек жәлеп итә. Ләкин еш кына үз эшенә ачу теләге теләк булып кала һәм моның сәбәпләре түбәндәгечә:

- Тәжрибә житәрлек түгел (яшьләрнең күбесе үз бизнесын нәрсәдән башларга, моның өчен нәрсә кирәклеген, кая мөрәжәгать итәргә мөмкинлеген һ. б. белми);

- Финанс ресурсларының чикләнгән булуы (эш һәм практик тәжрибә булмау сәбәпле, аларга кредит алу яисә инвестор җәлеп итү кыен);

- Эшмәкәрлекнең нәкъ менә шушы төрен җайга сала торган законнар базасының булмавы;

- Бизнес-проектларны финанслауны житәрлек дәрәжәдә үстөрмәү;

- Салымнар һәм кредитлар буенча югары ставкалар;

- Яшьләр арасында эшқуарлыкка ярдәм итү һәм аны үстөрү программалары турында житәрлек мәгълүмат җитмәү.

Моның өчен эшмәкәрлек эшчәнлеген мәктәп эскәмиясеннән башлап популярлаштырырга, яшь эшмәкәрләргә дәүләт ярдәме чаралары турында мәгълүмат бирергә кирәк.

Татарстан Республикасында 2013 елның декабрендә старт алган «эшмәкәрлек фабрикасы» проекты белем бирү курсларының бер инструменты булырга мөмкин. «Эшмәкәрлек фабрикасы» – Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы, Казан (Идел буе) федераль университеты һәм «эшмәкәрлек фабрикасы» бизнесны үстөрү һәм яклау Фонды тарафыннан гамәлгә ашырылган өйрәтү чаралары, аларның Миссиясе тәжрибәле бизнесменнар остазы ярдәмендә Татарстан Республикасы халкының актив өлешен эшмәкәрлек эшчәнлегенә җәлеп итүдән, эзер бизнес-макетлар булдырудан һәм аларны яңа башлаучыларга эшмәкәрләргә тиражлаудан гыйбарәт.

Проектта катнашучылар 3 ай дәвамында экспертлар һәм остазлар ярдәмендә бизнес булдыралар, алар алар өчен мастер-класслар үткәрәләр һәм аларны бизнес булдыру юлына юнәлдәрәләр. Проектта теләгән һәркем катнаша ала-мәктәп укучылары, студентлар, кайда да булса эшләүчеләр һәм гамәлдәге эшмәкәрләр. Проектта катнашу бушлай.

«Минзәлә районы мәгариф бүлеге» МКУ, мәктәп директорларына булган белем бирү проектлары турында укучыларга мәгълүмат җиткерергә кирәк. Ә җирле үзидарә органнарына, Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад һәм сәнәгать бүлеге исемнән, материалларны районның рәсми сайтында бастырып чыгару юлы белән халыкка җиткерергә кирәк.

6. Сәнәгать майданчыкларын үстөрү һәм резидентларны җәлеп итү

Минзәлә муниципаль районы территориясендә 2 аккредитацияләнгән «Промзона-Минзәлә» һәм «Изыскатель» сәнәгать паркы эшли, аларда 15 резидент хезмәт итә. 2023 елда гомуми керем 660 млн. сум тәшкил иткән, 40,7 млн. сум инвестиция кертелгән, 149 кеше эшли.

2023 ел өчен «Изыскатель» ПП буенча жыелма мәгълүмат:

Төзелгән елы: 2019 ел

Гомуми майданы: 56 284,25 кв. м.

Идарәче компания: ИП Леванов А. Д.

ПП резидентлары	Эш төре	Биләгән майданы, кв. м.	Житештерелгән продукция күләме, мең сумнарда.	Мең сумлык инвестицияләр кертелгән.	Эшләүчеләр саны, кеше.	Уртача айлык хезмәт хакы, сумнарда.
ООО "ТПФ "ИЗЫСКАТЕЛЬ"	Минераль су, эчә торган су, алкогольсез эчемлекләр	31 127,7	423 451,3	32 808,5	53	38 665,30
ООО "ТПФ "Изыскатель плюс"	Эчәр су	126,0	53 058,5	932,0	16	38 775,69
ШЭ Исмагыйлев Р. Р.	Йөк ташу	0,0	532,0	0	1	
ШЭ Алиев Р. С.	Йөк ташу	0,0	1 207,0	0	1	
ШЭ Сушко А.Н.	Йөк ташу	0,0	229,7	0	1	
ШЭ Минкин В.И.	Йөк ташу	0,0	963,3	0	1	
ШЭ Миннеханов А.И.	Йөк ташу	0,0	521,0	0	1	
ООО "Изыскатель"	Эчү һәм сәнәгать ихтыяжлары өчен су алу һәм чистарту. Соклар, мин. су һәм башка алкогольсез эчемлекләр белән күпләп сату	5 295,0	623,4	0	2	
Барлығы 8 резидент:		36 548,7	481 586,2	33 740,50	76	

2023 ел өчен «Промзона-Минзәлә» ПП буенча жыелма мәгълүмат.

Төзелгән елы: 2019 ел

Гомуми майданы: 30,133 кв.м.

ШЭ идарәче компаниясе Каюмов Д.Н.

ПП резидентлары	Эш төре	Биләгән майданы, кв. м.	Житештерелгән продукция күләме, мең сумнарда.	Мең сумлык инвестицияләр кертелгән.	Эшләүчеләр саны, кеше.	Уртача айлык хезмәт хакы, сумнарда
-----------------	---------	-------------------------	---	-------------------------------------	------------------------	------------------------------------

ШЭ Таратина Ю.Р.	Текстиль продукциясе	2323	9 777,1	0	6	30 000
ООО «Веллика»	Корпуслы мебель	8500	138 480,1	5 400,3	54	21 000
ШЭ Каюмов Д.Н.	Металл конструкциялар	1460	21 325,6	700	4	23 000
ШЭ Башкирцев К.Р.	Понтон житештерү	3520	844,1	220	2	20 000
ООО «Футука кидс»	Балалар караватлары	2130	4 649,3	200	3	20 000
ООО «Модуль»	Төзелеш материаллары житештерү	801	3 690,5	400	4	19 000
ШЭ Таратина Ю.Р.	Текстиль продукциясе	2323	9 777,1	0	6	30 000
Барлығы 6 резидент:		18 734	178 766,7	6 920,3	73	

Республика ярдәме белән «Промзона-Минзәлә» сәнәгать паркына керү юллары төзелде, бу парк территориясен тагын 1,5 гектарга киңәйтәргә мөмкинлек бирде.

7. Районның инвестицияләр жәлеп итүчәнлеген бәяләү

Минзәлә – хезмәт сөючән һәм кунакчыл кешеләр шәһәре, бай традицияләре, истәлекле урыннары, табигый байлыклары һәм мәдәни-тарихи мирасы белән.

Минзәлә районы-Татарстан Республикасында экологик яктан иң чиста районнарның берсе. Уникаль табигый ландшафтлар, чиста һава, бай су ресурслары – болар барысы да районда туристлык-рекреация зоналарын үстерү өчен уңай нигез тудыра. Районның икътисадый потенциалы бик югары. Район-нәкъ менә эш башлаучы эшмәкәрләр өчен яхшы трамплин һәм гамәлдәге бизнесны киңәйтү өчен тотрыклы база була ала торган майданчык. Заманча продукция чыгару, яңа технологияләр һәм идеяләр кертү перспективалы һәм ышанычлы партнерлар табарга мөмкинлек бирә.

Табышлы һәм уңайлы эш, бизнесны үстерү өчен үзара файдалы хезмәттәшлекне үстерү өчен районның потенциалы һәм мөмкинлекләре зур.

Инвестицияләр жәлеп итүчәнлеген тәэмин итү теләсә кайсы территорияне үстерүнең мөһим элементы булып тора. Инвестицияләр жәлеп итүчәнлеге исә үзеннән-үзе муниципаль берәмлекнең уңай имиджын булдырмыйча гына тәэмин ителә алмый.

Районда эшкуарлыкны үстерүнең төп юнәлешләре: АПК, туристлык комплексы, юл бие сервисы, сәнәгать комплексы, мәгариф.

Районга 2 эре инвестор килү нәтижәсендә терлекчелек тармагы торгызылды. «Камский бекон» компаниясе тарафыннан проект куәте 6 мең сыер булган

сөтчелек комплексы эшли башлаган, хужалыкта 12,5 мең баш эре мөгезле терлек исәпләнә, шул исәптән 5625 баш голштино-фриз токымлы сыер.

Проектны гамәлгә ашыруга компания тарафыннан 11 млрд. сум акча кертелгән, 272 эш урыны булдырылган, уртача хезмәт хакы 70 мең сумнан артык, 2023 елда район бюджеты керемәнә 25 млн. салым кертелгән, шуның 24,3 млн. НДСЛ һәркөнне 184 тонна сөт савып алына.

Шулай ук компаниянең эшчәнлеген киңәйтү буенча планнары бар. «Бозау авылы» махсулаштырылган фермасында 6400 башка исәпләнгән яшь эре мөгезле терлекләр үстерү буенча 11 корпус, 596 башка сөгезле сыерлар тоту өчен 3 корпус, 512 башка исәпләнгән бозаулату бүлгәгә төзелә башлады, шулай ук аларның баш санын 9600 фураж сыерына житкерү планлаштырыла. Яңа проект буенча инвестицияләр планы 3,4 млрд. сум тәшкил итәчәк.

«Август» компаниясә 1200 баш сыерга исәпләнгән сөтчелек комплексы проектын башлап жибәрде, бүгенгә көндә анда 2635 баш сыер бар, 1,4 млрд. инвестиция кертелгән, 108 эш урыны булдырылган.

«Заиковский» ЖЧЖ хужалыгында 540 башка исәпләнгән савым сыерларын бәйләмичә тоту өчен бина төзелгән, «Елочка» 2*18 саву жайланмасы урнаштырылган, 115 млн. инвестиция кертелгән, һәркөнне 14 тонна сөт савыла.

«Калморза» ЖЧЖдә 350 башка исәпләнгән таналар һәм таналар тоту өчен биналар төзелгән, терлек азыгы үзәген төзү планлаштырыла, 16,7 млн. инвестиция кертелгән, уртача тәүлеклек савым 11 тоннадан артык, быел тәүлеккә 15 тоннага житкерү планлаштырыла, ә алга таба 20 тоннага житкерү планлаштырыла.

«Илнур» КФХ 320 савым сыерына исәпләнгән сөт-товар фермасы проектын гамәлгә ашыра, савым залы 2*20 параллельдә, аннан соң савым сыерларын 600 башка житкерә. 320 башка исәпләнгән 1 этапны тапшыру-2024 елның 2 кварталы. Проект буенча инвестицияләр 179 млн. сум тәшкил итә, 29 кеше эшли. һәркөнне 5 тонна сөт савыла.

Районда 3 кооператив үз эшчәнлеген алып бара, шуларның берсе «Минзәлә-Бройлер» 27,3 млн. сум күләмдә грант алган, хәзергә вакытта терлек сую пункты төзелә, бүгенгә көндә кооперативта 38 мең бройлер, 3,5 мең каз һәм 7,5 мең үрдәк бар.

«Нива» кооперативы - Загиев КФХ, дәүләт ярдәме (25 млн. Грант) алып, ит эшкәртү һәм ярымфабрикатлар чыгару буенча яңа эшкәртү пункты төзедә. Житештерелә торган продукция районның барлык бюджет учреждениеләрен тәмин итә, шулай ук бөтен республика буенча һәм аннан читтә дә кайтарыла. Бер елда 13 мең баш эре мөгезле терлек суелган.

Антонов Максим «Су һәм жир өсте инвентарен прокатлау» проекты белән Татарстан Республикасы территориясендә пляжлар төзүгә һәм үстерүгә субсидия алды, прокат мөлкәтенә күп өләше – пыяла-пластик көймәләр, катамараннар һәм су велосипедлары «Промзона-Минзәлә» сәнәгать паркы территориясендә эшләнә.

Территория үсешендә тагын бер юнәлеш – юл буе комплексын үстерү. Минзәлә районында юл буе комплексында берничә кафе, кунакханә, АЗС комплекслары бар. Киләчәктә авыл хужалыгы продукциясен сату буенча юл буе логистика комплексын төзү.

8. Программаны ресурслар белән тәмин итү

КУЭ субъектларын ресурслар белән тәмин итү түбәндәге рәвешләрдә гамәлгә ашырыла:

- финанс ярдәме;
- мөлкәт ярдәме;
- мәгълүмати ярдәм;
- консультация ярдәме;

Финанс ярдәме федераль бюджет, Татарстан Республикасы бюджеты, Минзәлә муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырылырга мөмкин. Бу субсидиялар, бюджет инвестицияләре, башка финанс ярдәме булырга мөмкин.

Әлеге программаның төп чараларын гамәлгә ашыруга түбәндәге финанс ресурслары карала:

Елы	Сумма, мең сум
2024	- Минзәлә муниципаль районы бюджеты-80 мең сум.
2025	- Минзәлә муниципаль районы бюджеты-80 мең сум.
2026	- Минзәлә муниципаль районы бюджеты-80 мең сум.
2027	- Минзәлә муниципаль районы бюджеты-80 мең сум.
2028	- Минзәлә муниципаль районы бюджеты-80 мең сум.
2029	- Минзәлә муниципаль районы бюджеты-80 мең сум.

Программаны финанслау күләмнәре фараз характерында була һәм тиешле елга һәм план чорына бюджет проекты формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш.

Программаны финанслау акчалата да, натураль рәвештә дә (жир кишәрлекләре, биналар, корылмалар, салымнар буенча ташламалар һ. б.) гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Мәсәлән, Минзәлә муниципаль районының жирле үзидарә органнары тарафыннан юллар төзелә, коммуникацияләр үткәрелә, жир кишәрлекләре бүлеп бирү мәсьәләләре хәл ителә.

Шулай ук кече һәм урта эшмәкәрлеккә «ташламалы» хосусыйлаштыру һәм аренда аша мөлкәти ярдәм күрсәтү өлкәсендә дә чаралар күрелә. 22.07.2008 елгы

№159-ФЗ Федераль закон нигезендә эшмәкәрләр биналарны бәяләү бәясе буенча, сату-алу сатып алу мөмкинлеге ала.

Минзәлә муниципаль районының кече һәм урта эшкүарлык субъектлары өчен билгеләнгән муниципаль мөлкәте исемлегенә 8 объект кертелгән:

- гомуми мәйданы 928,6 кв. м. булган бина, адресы: Минзәлә районы, Иркәнәш авыл жирлегенә, Иске Иркәнәш авылы, Имәнле ур., 22 й.;

- гомуми мәйданы 317,5 кв. м булган бина, адресы: Минзәлә шәһ., Вахитов ур., 15 й.;

- Юшады авыл жирлегенә, Югары Юшады авылы, Яңа ур., 4 й. адресы буенча урнашкан бина, гомуми мәйданы 68,5 кв. м.;

- Әтрәкле авыл жирлегенә, Әтрәкле авылы, Таулы ур., 9 й. адресы буенча урнашкан бина, гомуми мәйданы 184,1 кв. м. бина;

- гомуми мәйданы 586,1 кв. м. булган торак булмаган бина, адресы: Минзәлә районы, Наратлы Кичү авылы, Карл Маркс ур., 2 й.;

- гомуми мәйданы 154,1 кв. м. булган торак булмаган бина, адресы: Минзәлә шәһ., Коммунистик ур., 25 й.;

- гомуми мәйданы 154,1 кв. м. булган торак булмаган бина, адресы: Минзәлә шәһ., Коммунистик ур., 25 й.;

- Иркәнәш авыл жирлегенә, Яту авылы, Тукай ур., 4 йорт адресы буенча урнашкан 66,7 кв. м мәйданлы бина.

Кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларына мәгълүмати ярдәм күрсәтүнең актуаль юнәлеш булып районның рәсми сайты аша, шулай ук телеграмма – каналның эшмәкәрлек бергәлегендә дәүләт ярдәме чаралары буенча навигация системаларын үстерү һәм әлегә мәгълүматны эшмәкәрләргә житкерү тора.

Консультацион ярдәм: әледән-әле түгәрәк өстәлләр, киңәшмәләр уздырыла, аларга эшкүарларда сораулар туа торган теге яки бу хезмәт вәкилләре чакырыла.

9. Куркынычларны бәяләү, аларны киметү чаралары

Программаны гамәлгә ашыру барышында максатларга һәм бурычларга ирешүнең нәтижәлегенә йогынты ясый торган төп фактор булып финанс факторы тора. Әлегә факторның барлыкка килүе ил һәм район икътисадының агымдагы торышына һәм жирле бюджетның мөмкинлекләрен чикләүгә бәйле.

Чараларны тиешенчә үтәүгә һәм программаның максатына ирешүгә яңый торган уңайсыз тышкы факторларга түбәндәгеләрне кертергә мөмкин:

- гамәлдәге законнарның тотрыксызлыгына һәм агымдагы икътисадык өзгәртүгә бәйле факторлар;

- базар конъюктурасының, товарларга һәм хезмәтләргә бәяләр һәм тарифларның тирбәлешенә;

- өстенлекле чимал секторлары шартларында икътисадның начар дифференциациясә;

мәғлүматның жетерлек булмавы һәм вақытында булмавы, билгесезлек булу;

- эшчәнлек өлкәсе буларак кече бизнесның жәлеп итүчәнлеген киметү;

Кече эшмәкәрлекне ярдәмнең тиешле инфраструктурасы белән тәмин итү дәрәжәсен киметү;

- икътисадый үсеш темпларының кимүе, инфляциянең тизләнүе, халыкның түләү сәләте дәрәжәсенен кимүе.

Хәвеф-хәтәрне киметү гамәлләре:

- эшкуарлар бергәлегенә эшлекле активлығын саклау;

- бизнеска дәүләт ярдәме чаралары турында вақытында хәбәр итү;

- дәүләт программаларында, конкурсларда катнашуга жәлеп итү;

- эшлекле грамоталылыкны арттыруга жәлеп итү;

- жирле үзидарә органнары вәкаләтләре кысаларында бизнеска инфраструктура ярдәме вариантлары һәм ысуллары мониторингы; - бюджеттан финанслау.

10. Программаның планлаштырыла торган икътисадый нәтижәлелеге,

программа белән идарә итү һәм аны гамәлгә ашыруны контрольдә тоту.

Программа чараларын гамәлгә ашыруның нәтижәлелеге 1 нче кушымтада тасвирлана торган күрсәткечләр белән характерлана.

Программа белән агымдагы идарә итүне һәм аны гамәлгә ашыруны тикшереп торыны Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад бүлегенә башкара, ул программаны гамәлгә ашыру буенча кирәкле чаралар эзерли һәм үткәрә, чараларны үтәү эшчәнлеген координацияли.

Программаны гамәлгә ашыруның төп механизмы булып:

- кече һәм урта эшкуарлык субъектларына мәғлүмати хезмәт күрсәтү;

- программа чараларын үтәү барышын карау;

- кече һәм урта эшкуарлыкка ярдәм итү һәм аны үстерү чараларын билгеләү

Районда гамәлдәге кече предприятиеләрне үстерү һәм яңаларын ачу өчен уңайлырак шартлар тудырырга, район икътисадында кече бизнесның потенциалын, кече эшмәкәрлек субъектларының инвестицион активлығын арттырырга кирәк.

Халыкны эш белән тәмин итүнең социаль бурычлары хәл ителергә, кече бизнес хезмәткәрләренен белем һәм һөнәри дәрәжәсе күтәрелергә тиеш.

Программаның төп чаралары (2 нче кушымта) районда кече бизнеска ярдәм итү һәм аны үстерү буенча дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруга комплекслы якин килүне тәмин итәчәк.

2025-2029 елларга муниципаль программаның төп күрсәткечләре исемлегенә

№ п/п	Күрсәткечләр исеме	Берә млек	2024 ел	2025 ел	2026 ел	2027 ел	2028 ел	2029 ел
1.	Кече һәм урта эшкуарлык субъектлары, шул исәптән яңа төзелгән эшкуарлар санын арттыру	Берә млек	680	685	690	695	700	705
2.	КУЭ субъектлары гына катнашкан сатып алулар өлеше	%	35	37	39	41	43	45
3.	Экспортның гомуми күләмендә КУЭ субъектлары булган экспортларның өлеше, ШЭны да кертеп,	%	50	55	60	65	70	75
4.	Ярдәмнең финанс чараларына жәлеп ителгән кече һәм урта эшкуарлык субъектлары саны,	Берә млек	10	10	10	10	10	10
5.	Маркетплейсларда тээмин итүчеләр саны(Wildberries, Ozon, KazanExpress (МагнитМаркет)	Берә млек	200	205	210	215	220	225
6.	Сәнәгать житештерүе индексы, АППГга	%	101,5	103,5	105,5	107,0	110,0	112,0
7.	КУЭ субъектларына мөлкәти ярдәм күрсәтү (КУЭ субъектларына озак сроклы нигездә файдалануга бирү өчен өченче затлар хокукларынан азат муниципаль мөлкәт исемлекләрен ел саен тулыландыру)	Берә млек	2	1	1	1	1	1

2025-2029 елларга муниципаль программаның төп чаралары исемлегә

Мәсьәлә исеме	Төп чараларның исеме	Программа чараларын башкаручы	Төп чараларны үтәү сроклары	Финанслау чыганаclar
<p>Кече һәм урта эшқуарлык субъектлары тарафыннан методик, консультацион, мәгълүмати ярдәм алу системасын камилләштерү</p>	<p>Кече һәм урта эшқуарлык сыйфатында төркөлөргә планлаштыручы физик затлар өчен белем бирү семинарлары, түгөрөк өстәлләр үткерү</p> <p>Кече һәм урта эшқуарлык буенча мәгълүмаг материалларын Минзәлә муниципаль районы сайтында урнаштыру</p> <p>Кече һәм урта эшқуарлык материаллары мәгълүматын социаль челтәрләрнең еш керә торган битләрендә (Вконтакте, Телеграмм-каналда)житкерү</p>	<p>Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад бүлөгә</p> <p>Минзәлә муниципаль районының "Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре палатасы" МКУ</p>	<p>2025-2029</p>	-
<p>Муниципаль мөлкәт санын арттыру, аның составын кинәйтү һәм сыйфатын яхшырту, муниципаль мөлкәтне биләүгә һәм (яисә) озак вакытка файдалануга бирү исәбеннән кече һәм урта эшқуарлык субъектларын үстерүгә ярдәм күрсәтү</p>	<p>Мөлкәт исемлеген Минзәлә муниципаль районының рәсми сайтында урнаштыру</p> <p>КУЭ субъектларына муниципаль милектәгә буш биналарны, шулай ук буш жир кишәрлекләрен арендага бирү</p>	<p>Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад бүлөгә</p> <p>Минзәлә муниципаль районының "Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре палатасы" МКУ</p>	<p>2025-2029</p>	
<p>Кече һәм урта эшқуарлык субъектларына ярдәм итү инфраструктурасын булдыру</p>	<p>Эш башлаучы эшқуарлык субъектларына бирү өчен документлар рәсмиләштерүдә микрозаймнар алуда ярдәм күрсәтү</p> <p>" Изыскатель " сәнәгать паркы резидентлары белән тулыландыру</p>	<p>Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад бүлөгә</p> <p>Минзәлә муниципаль районының "Изыскатель"сәнәга</p>	<p>2025-2029</p>	

<p>" Промзона-Минзәлә " сәнагат паркы резидентлары белән тулыландыру</p> <p>КУЭ субъектларын муниципаль сатып алуларда кагнашуга жәлеп итү</p>	<p>Эшмәкәрнең уңай образын формалаштыру, эшмәкәрлек ролен популярлаштыру</p> <p>Районның КУЭ субъектларын «Ел житәкчесе» конкурсында кагнашуга жәлеп итү.</p> <p>КУЭ субъектларын күргәзмәләрдә, ярминкәләрдә һәм башка чараларда кагнашуга жәлеп итү</p> <p>Продукцияне алга жиберүдә ярдәм КУЭ</p>	<p>Кече һәм урта эшкуарлык субъектларының конкурентлык сәләтен үстөрүгә һәм продукциясен алга жиберүгә ярдәм итү</p>	<p>Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад бүлеге</p> <p>Минзәлә муниципаль районының "Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре палатасы" МКУ</p> <p>2025-2029</p>	<p>Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад бүлеге</p> <p>Минзәлә муниципаль районының "Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре палатасы" МКУ</p> <p>2025-2029</p>	<p>Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад бүлеге</p> <p>2025-2029</p>
<p>Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад бүлеге</p> <p>Минзәлә муниципаль районының "Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре палатасы" МКУ</p> <p>2025-2029</p>	<p>Кече һәм урта эшкуарлык субъектларының инвестиция проектларына һәм бизнес планнарына ярдәм итү һәм аларны озата бару</p>	<p>Эшкуарлыкның һәм тулаем районның инвестиция активлыгын үстөрү</p>	<p>Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад бүлеге</p> <p>Минзәлә муниципаль районының "Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре палатасы" МКУ</p> <p>2025-2029</p>	<p>Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад бүлеге</p> <p>Минзәлә муниципаль районының "Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре палатасы" МКУ</p> <p>2025-2029</p>	<p>Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад бүлеге</p> <p>2025-2029</p>
<p>Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад бүлеге</p> <p>Минзәлә муниципаль районының "Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре палатасы" МКУ</p> <p>2025-2029</p>	<p>Эшкуарларны укуту һәм квалификация күтөрү буенча белем бирү программаларында кагнашуга жәлеп итү</p>	<p>Белгечләр, кече бизнес өлкәсе эзерлөгүгә һәм аларның квалификациясен күтөрүгә ярдәм итү</p>	<p>Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад бүлеге</p> <p>Минзәлә муниципаль районының "Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре палатасы" МКУ</p> <p>2025-2029</p>	<p>Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад бүлеге</p> <p>Минзәлә муниципаль районының "Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре палатасы" МКУ</p> <p>2025-2029</p>	<p>Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад бүлеге</p> <p>2025-2029</p>